

KONFERENCE MĚSTSKÝ ARCHITEKT - 13. 12. 2016 V PRAZE

Česká komora architektů pořádala 13. prosince 2016 v prostorách Národního technického muzea konferenci Městský architekt, která byla věnovaná agendě spojené s pozicí městského architekta.

Konference byla určena jak zástupcům samospráv, tak architektům, kteří tuto funkci vykonávají. O své zkušenosti s rozvojem města se podělili zástupci Litomyšle, Plzně, Lanškrouna, Ústí nad Orlicí, Benešova, Kralup nad Vltavou, Šlapanic, Chrudimí či Litoměřic.

Sekretář Komory Marie Špačková v úvodu konference prezentovala výsledky letošního ročníku České ceny za architekturu. Mezi oceněnými díly z veřejných prostředků byly např. stavby z Litomyšle, Líbeznic, Zlína (zde dokonce realizováno na základě architektonické soutěže), Vrchlabí či Brna. Několik slov k účastníkům konference pronesla i **Zuzana Sankotová Morávková, šéfredaktorka časopisu ERA21**, který se v listopadovém vydání tématem městský architekt zabýval, a přinesl řadu rozhovorů s městskými architekty. Kromě zmiňované ERA21 měli účastníci konference k dispozici také manuál ČKA Městský architekt, či katalog s výsledky České ceny za architekturu nebo Bulletin ČKA.

Architektka Irena Králová z Útvaru koncepce a rozvoje města Plzně upozornila na nedávno schválený územní plán Plzně, který Útvar připravoval. Zdůraznila především velkou potřebu mediační činnosti spojenou s projednáváním a prosazováním územního plánu. Informovanost souvisejících institucí a veřejnosti považuje architektka Králová za zcela zásadní.

Místostarosta Ústí nad Orlicí Michal Kokula podal několik informací o tom, jakým způsobem v tomto téměř 15tisícovém městě pečují o kvalitu tamního prostředí. Jako městský architekt zde na externí bázi působí architekt Milan Košař. V historii města je třetím architektem. Městský architekt byl pro město významným partnerem při jeho snaze o revitalizaci bývalého areálu Perly. Tuto lokalitu město odkoupilo a vypsalo na ni architektonickou soutěž, která na začátku roku 2014 přinesla výsledky. Lokalita byla současně zapsána do Národní databáze brownfieldů. Architekt města **Milan Košař**, který současně působí jako předseda Pracovní skupiny ČKA pro urbanismus, jako hlavní devizu proběhnuvší soutěže spatřuje především vytipování lokalit z rozsáhlého továrního areálu, které stojí za to zachovat.

Činnost městského architekta přiblížila také **Venuše Brunclíková z Odboru územního rozvoje v Litoměřicích**. Od roku 1992 zde tuto pozici vykonává Jan Mužík. Vedoucí odboru zdůraznila, že velkou roli hraje kontinuita a důvěra vedení města v činnost městského architekta, které mu poskytuje ideální podmínky pro jeho práci.

Kontinuita je klíčové slovo také pro **Litomyšl**, kterou na setkání zastupoval **Antonín Dokoupil, vedoucí Oddělení rozvoje**. V tomto východočeském městě pozici hlavní architektky zastává již 25 let Zdeňka Vydrová, která byla za svoji činnost letos oceněna Cenou Ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury. Antonín Dokoupil vyzdvihl zejména pedagogickou roli městské architektky, která se promítá do kultivace prostředí a působí na širokou veřejnost. Ve městě se např. pravidelně pořádá veřejný diskusní panel za přítomnosti architektů. V Litomyšli mají také zkušenosti s pořádáním architektonických soutěží, především těch vyzvaných. Jako velkou devizu Zdeňky Vydrové vidí vedoucí Oddělení rozvoje to, že v městě sama neprojektuje, ale že naopak dohlíží nad místními stavebními procesy. Ze své pozice nedoporučila několik projektů, které by dle jejího názoru Litomyšl poškodily.

Místostarosta Chrudimi Jan Čechlovský prozradil, že téměř 24tisícová Chrudim spoléhá na činnost externího městského architekta, který svoji pozici vykonává při zhruba 90 hodinách měsíčně. Vyzdvihl potřebu vzájemné důvěry a respektu. Ke většině vznikajících staveb v Chrudimi vyžadují stanovisko městského architekta. Město se přitom v minulosti několikrát za svého architekta postavilo a šlo do rozporu se stavebním úřadem. **Městský architekt Chrudimi Marek Janatka** uvedl, že politici se často zbytečně obávají, že bude městský architekt zasahovat do jejich pravomocí. Pro svoji pozici uvedl jako zásadní dostatek informací, v tomto je mu vedení města skvělým partnerem. Důležité je také k této pozici přistupovat neformálně, z městského architekta se nesmí stát úředník, má vystupovat v roli odborného garanta či poradce. Většina veřejných zakázek z oboru stavebnictví je ve městě realizována formou výběrového řízení na základě ekonomické výhodnosti a referenčních realizací, je zde také zkušenost s dvěma architektonickými soutěžemi.

Závěry z konference ČKA

Konference zhodnotila roli městského architekta při rozvoji města. Na základě osobních zkušeností politiků i městských architektů v konkrétních městech byly sledovány zejména tři tematické okruhy:

Forma městského architekta v daném městě

Pozitivní zkušenosti s pozicí činností městského architekta

Negativní zkušenosti s pozicí činností městského architekta

Forma pozice městského architekta

Ve větších městech (zejména na úrovni krajských, případně okresních měst) se osvědčuje tzv. **interní pozice městského architekta**. Souvisí se značným rozsahem požadavků na činnost městského architekta, která musí být zajišťována prakticky kontinuálně. Praktické zkušenosti s interní pozicí jsou jak s jejím začleněním do systému státní správy, tak jako organizace či komise samosprávy.

Existují praktické zkušenosti s oběma formami interní pozice městského architekta.

Městský architekt je začleněn do struktury úřadu jako zaměstnanec (např. vedoucí odboru či oddělení)

Městský architekt je postaven mimo státní správu a je zaměstnancem samosprávou zřízené organizace.

U **externí pozice městského architekta**, která bývá většinou zřizována u menších měst a městysů, není architekt zaměstnancem úřadu a pracuje na základě uzavřené smlouvy. Není až tak rozhodující, zda se jedná o vazbu na státní správu či na samosprávu. Externí městský architekt je v běžném kontaktu jak se stavebním úřadem, tak se zástupci samosprávy, obvykle se starostou.

U interního i externího městského architekta je přínos pro město dán rovnocenně kvalitou jeho práce, jasně vymezenými právy a povinnostmi a vůlí politiků zohlednit jeho odborný názor ve svém rozhodování.

Pozitivní zkušenosti s městským architektem

Pozitivní přínos práce městského architekta je na obrazu města a jeho rozvoji patrný obvykle až za delší období. Je proto oboustranně výhodné, když městský architekt působí ve městě **dlouhodobě**. Jednou z podmínek dlouhodobého působení městského architekta spočívá v jeho **schopnosti komunikovat s politickou reprezentací** města či obce vzešlou z voleb. Pozitivní zkušenosti s městskými architekty se odvíjí od případů, když v konkrétních případech dokázal vysvětlit a obhájit svůj odborný názor, či když byl schopen racionálně vyhodnotit protiargumenty a navrhnout smysluplný kompromis.

Řízení tak složitého organismu, jakým je lidské sídlo, je týmový úkol, který managují politici vzeší z voleb. Opírají se přitom o profesionální pracovníky specializovaných odborů úřadu. Pro politiky měst, která již městského architekta mají, je už nemyslitelné, aby v tomto profesionálním týmu chyběl městský architekt. Aby o podobě a budoucnosti města rozhodovali bez znalosti jeho odborného názoru a bez diskuse s ním.

Negativní zkušenosti s městským architektem

Negativní zkušenost je s architekty, kteří pozici městského architekta chápou jen jako zdroj zakázek pro svoji firmu. Špatně působí také nedostatečné vymezení činnosti, kompetencí, práv či povinností městského architekta. Nežádoucí je rovněž absence určité kontroly činnosti městského architekta, případně nevyhodnocování zpětných vazeb z provedených kontrol. Negativní zkušenost je s architekty, kteří zneužívají pozici městského architekta pro své osobní zájmy.